

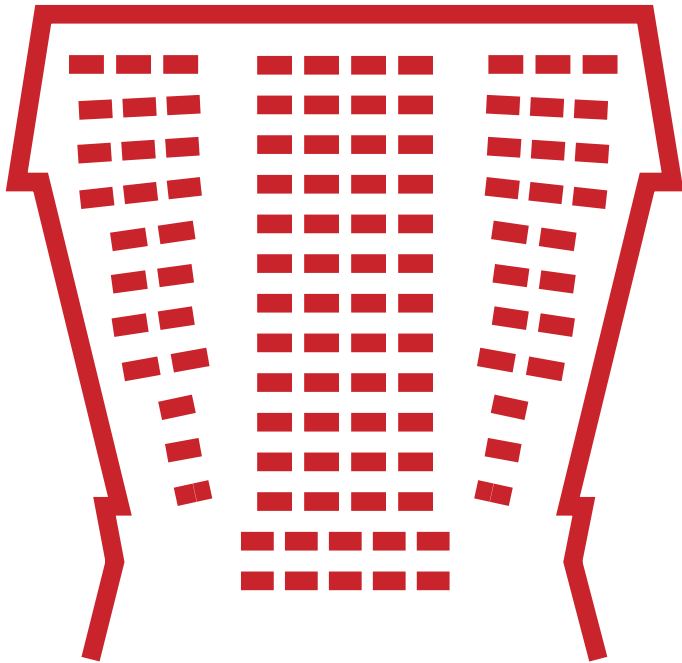
2007-2008

RODE ZAAL

WO 19, DO 20, VR 21, ZA 22 DECEMBER 2007

Wim Vandekeybus . Ultima Vez

Menske

deSingel

Internationale Kunstcampus

2007-2008

DANS

wo 10 , do 11 , vr 12 oktober 2007
BORIS CHARMATZ . ASSOCIATION EDNA
QUINTETTE CERCLE

do 8, vr 9, za 10 november 2007
PHILIPPE DECOUFLE . COMPAGNIE DCA
SOMBRERO

wo 12, do 13, vr 14 december 2007
MEG STUART & PHILIPP GEHMACHER
DAMAGED GOODS & MUMBLING FISH
MAYBE FOREVER

wo 19, do 20, vr 21, za 22 december 2007
WIM VANDEKEYBUS . ULTIMA VEZ
MENSKE

wo 9, do 10, vr 11, za 12 januari 2008
ÉDOUARD LOCK . LA LA LA HUMAN STEPS
AMJAD

wo 30, do 31 januari 2008
DEUFERT+PLISCHKE
REPORTABLE PORTRAITS/NOTICE ME!

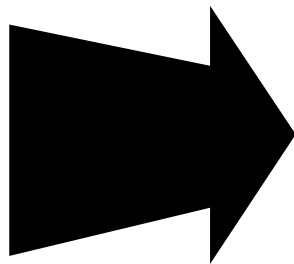
wo 5, do 6 maart 2008
CHRISTIAN RIZZO . ASSOCIATION FRAGILE
MON AMOUR

wo 19, do 20, vr 21 maart 2008
TRISHA BROWN DANCE COMPANY
I LOVE MY ROBOTS . FORAY FORÊT . HOW LONG DOES ...

wo 9, do 10, vr 11, za 12 april 2008
BOUGE B

vr 11, za 12 april 2008
JAN FABRE . TROUBLEYN
QUANDO L'UOMO PRINCIPALE È UNA DONNA

wo 21, do 22, vr 23 mei 2008
ANNE TERESA DE KEERSMAEKER . ROSAS
ZEITUNG

WIM VANDEKEYBUS

ULTIMA VEZ

Menske

redactie programmaboekje **deSingel**

De voorstelling duurt ongeveer **een uur en dertig minuten**.

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via **www.desingel.be**
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

REAGEER
& WIN

Op **www.desingel.be** kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ... betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen. Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze. Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER, Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

foyer deSingel

enkel open bij avondvoorstellingen in rode en/of blauwe zaal

open vanaf 18.40 uur

kleine koude of warme gerechten te bestellen vóór 19.20 uur

broodjes tot net vóór aanvang van de voorstellingen en tijdens pauzes

Hotel Ramada Plaza Antwerp (Desguinlei 94, achterzijde torengedouw ING)

> Restaurant HUGO's at Ramada Plaza Antwerp

open van 18.30 tot 22.30 uur

> Gozo-bar

open van 10 uur tot 1 uur, uitgebreide snacks tot 23 uur

deSingelaanbod: tweede drankje gratis bij afgifte van uw toegangsticket

regie, choreografie, scenografie **Wim Vandekeybus**
gecreëerd met en uitgevoerd door **Laura Aris, Max Cuccaro, Konstatina Efthmiadou, Elena Fokina, Birgit Gunzl, Jorge Jauregui Allue, Manuel Ronda, Helder Seabra, Valery Volf, Kylie Walters**
originele muziek **Daan**

tekst **Ultima Vez**

artistieke assistentie, dramaturgie **Greet Van Poeck**

bewegingsassistent **Inaki Azpillagi**

kostuums **Isabelle Lhoas**

geassisteerd door **Frédéric Denis**

assistent scenografie **Daniel Huard, Isabelle Lhoas**

lichtontwerp **Alban Rouge, Wim vandekeybus, Francis Gahide**

geluidsontwerp, bijkomende remixes **Tom Daniëls**

geluidsingenieur **Benjamin Dandoy**

toneelmeester **Daniel Huard**

lichtregie **Alban Rouge**

geluidsregie **Tom Daniels**

stagiair **Martin Firket**

scenografisch advies **Johan Daenen**

uitvoering scenografie **Atelier KVS, Daniel Huard, Martin Firket, raphaël**

Gheerardyn, Didier Rodot, Tubbax Digital Printing

rekwisieten **Daniel Huard, Tricky Clauwaert**

kostuumatelier **Stéphanie Croibien, Heidi Ehrhart**

stemcoach **Angélique Wilkie**

vertalingen **Louise De Neef, Monique Nagielkopf, Kristien Vermoesen**

boventiteling **Erik Borgman/Werkhuis**

uitvoering boventiteling **Heidi Ehrhart/Greet Van Poeck**

coproductie **KVS (Brussel), Arts 276 – Automne En Normandie / Opéra de Rouen – Haute Normandie, Musica per Roma, Centre des Arts Escèniques Reus – Caer, Mercat de les Flors (Barcelona), Impulstanz (Wenen)**

Ultima Vez wordt gesteund door **de Vlaamse Regering** en **De Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.

Menske © Pieter-Jan De Pue

Menske

Wat doe je als de heersende waarden aan betekenis verliezen? Wanneer je geconfronteerd wordt met veranderende normen en regels? Wanneer waarheden niet langer vanzelfsprekend zijn? Als alles waarin je gelooft ontworteld wordt? Lonkt de vernieuwing? Heb je het lef een duik in het ongekenne te nemen? Of boezemt verandering net angst in? Is het comfortabeler gewoon voort te kabbelen; vast te houden aan het vertrouwde? Heeft de mens eigenlijk echt wel zo'n formidabel aanpassingsvermogen?

Deze vragen vormen het uitgangspunt voor de nieuwe Ultima Vez creatie. Vandekeybus en de performers creëren naar goede gewoonte hun eigen mythologie. Op scène tien personages die met – maar vooral naast elkaar – leven in een (te) kleine gemeenschap. Tien mensen, tien karakters geconfronteerd met een persoonlijke crisis in een veranderde wereld. Elk tast zijn grenzen af, elk tracht op zijn manier de nieuwe situatie leefbaar te maken, naar zijn hand te zetten, te ontvluchten, tegen te houden of te verheerlijken. Nostalgie en trauma, heerlijke visioenen en halsstarrige blokkades, slachtoffers en manipulators, dit en veel meer wordt tegenover elkaar gezet.

Voor deze nieuwe creatie gaat Wim Vandekeybus aan de slag met een gemengde cast van tien dansers/acteurs. Met acht verschillende nationaliteiten opnieuw een kleurrijke mix van talen en culturen. Zes onder hen herkennen we nog van vroegere producties; voor de vier nieuwkomers is dit de allereerste samenwerking met Ultima Vez.

Menske © Martin Firket

VERDRINKEN IN EIGEN OBSESSIES

DOOR PIETER T'JONCK

Het duurt even voor 'Menske', het nieuwe stuk van Wim Vandekeybus, op gang komt. Hij wil immers tien personages introduceren. Ze dwalen rond in een grauwe buurt, gedomineerd door een elektriciteitspaal met een onontwarbaar kluwen van draden. Dat beeld herneemt een briljante foto die Vandekeybus ooit op reis nam en nu de affiche siert. Het is ook een mooie metafoor voor een technologische samenleving op drift.

De personages in 'Menske' weten het allemaal niet meer zo goed. Ze verdrinken van lieverlee in hun obsessies. Een man voert aanhoudend een innerlijke monoloog met een oude vriend, een vrouw wisselt dwangmatig van kleren, een andere vrouw wil ons overtuigen dat hier een buitengewoon nieuw stadsproject ontstaat. En dan is er die ene man die, in een decor dat al met troep bezaaid is, rondzeult met zijn eigen vuilniszak. Die inleiding is het minst geslaagde deel van 'Menske'. Maar eens zijn pionnen in stelling raakt Vandekeybus in grote vorm. Eerst op de bekende wijze: koppels voeren duetten uit waarbij nooit duidelijk is of liefde dan wel haat hen tot hun krachtmetingen drijft. Maar herkenbaar is het wel. De muziek van Daan zet die fysieke ontboezemingen kracht bij.

Plots keren de performers panelen om die tot dan toe als schuttingen rond de paal stonden. Ze worden in een rij geplaatst. Samen vormen ze een foto van ziekenhuisgangen. Meteen verzeil je in een film van Buñuel. Valéry Volf, als enige ontdaan van zijn kleren, staat kwetsbaar naakt voor de bizar uitgedoste acteurs. Zij zetten het op een lachen als hij ingaat op hun vraag om in een stoel plaats te nemen. De psychiatrische scènes die volgen zijn hallucinant. Hoe onwennig ook, ze hebben de ijzeren logica van een authentieke droom.

Na deze lange scène lijkt alles wat eerder gebeurd is op de waan van een stel gekken. Of is het andersom? Weten zullen we het nooit. Maar de slotbeelden, met hun surrealistische allusies op film en media, zijn goud waard. Mannen hanteren vrouwen als vuurwapen en iedereen stormt wanhopig van een ladder. Als Vandekeybus in de laatste minuut de draak steekt met zijn eigen beeldendrift kan het niet meer stuk.

Uit: **De Morgen**, 21 november 2007

OVER NEW BABYLON, EEN UTOPISCH STADS- PROJECT

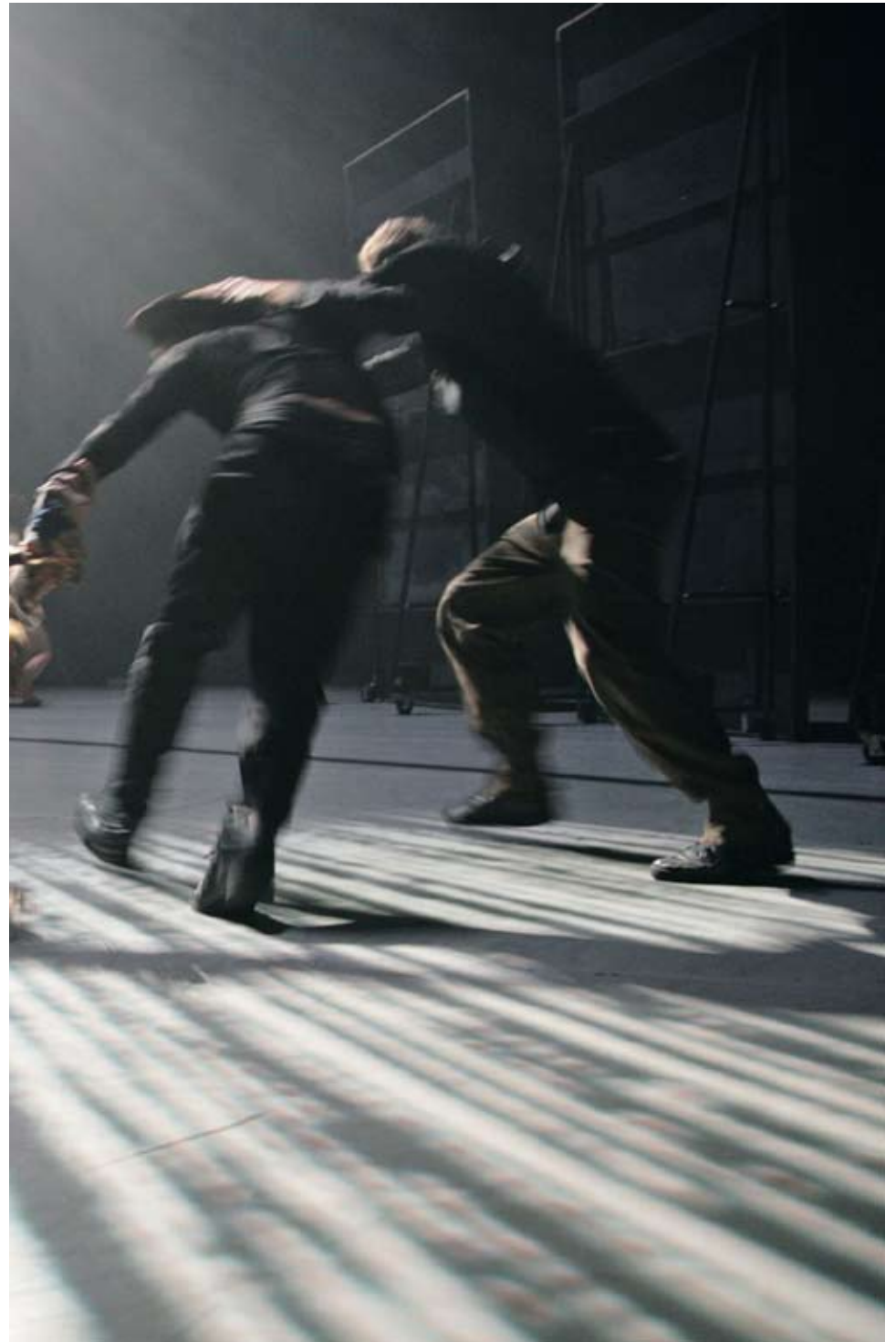
Vanaf 1956 presenteerde de kunstenaar Constant Anton Nieuwenhuys ruimtelijke constructies en architectuurstudies als onderdeel van 'New Babylon', een plan voor de stad van de toekomst. Nieuwenhuys ging ervan uit dat de productie later volledig geautomatiseerd zou zijn, zodat de mens een overvloed aan vrije tijd zou krijgen. Nieuwenhuys gaf zijn visie op de toekomst weer in maquettes, schilderijen, tekeningen, grafiek en teksten. Zijn ideeën hebben invloed gehad op de provo-beweging van de jaren '60.

'New Babylon' is een omgeving die een stimulerende werking heeft op het creatieve vermogen van de mens; het maakt hem tot 'homo ludens'. Het is één onmetelijk labyrint. Iedere ruimte is tijdelijk, niets wordt herkend, alles is ontdekking, alles verandert, niets kan dienen tot oriëntatie. De desoriëntatie is wezenlijk voor de New-Babylonische levenswijze. Ze is een belangrijk middel om een psychologische ruimte tot stand te brengen, die vele malen groter is dan het werkelijke oppervlak. De New-Babyloniër is een nomade uit drang naar spanning, naar avontuur, naar intensivering van zijn leven. Zijn materiële vrijheid bevrijdt hem van de sleur, maakt hem afkerig van gewoonten. Zijn leven is als een voortdurende hersenspoeling: hij weet nooit wat komen gaat, hij kent nimmer de ruimte die hij betreedt, maar zijn komst alleen reeds kan de sfeer veranderen.

Uit: <http://www.digischool.nl/ckv1/studiew/destad/constant/babylon.htm>

Menske © Martin Firket

Menske © Pieter-Jan De Pue

INTERVIEW MET DAAN

'Adrenaline choreography', zo omschreef danscritica Anna Kisselgoff Wim Vandekeybus' eerste choreografie 'What the body does not remember'. Een kolfje naar jouw hand zou ik durven zeggen.

Ja, ik denk inderdaad dat we een aantal raakpunten hebben. Wim heeft een enorme drive, daar heb ik veel sympathie voor. Ik herken de goesting, de appetijt wanneer ik hem tijdens de repetities bezig zie. Hij wordt gedreven door een hang naar expressie, die niet per se via dans alleen hoeft te gebeuren, maar die ook via andere media zoals film of muziek tot uitdrukking kan komen. Ook ik heb geen voorkeur voor bepaalde instrumenten, ik probeer vanalles uit en kies wat me bevalt. Het belangrijkste is tevens welk gevoel of wat voor boodschap je wilt meegeven en dan zoek je daarvoor het beste medium.

Kende je het werk van Wim Vandekeybus?

Ja, ik volg het al een tijd, het is al een paar jaar dat ik stukken ga zien.

Muziek is in zijn choreografieën nooit zomaar een ornament, maar een belangrijke motor die de dans taal mee ontwikkelt. Muzikanten Peter Vermeersch, Thierry De Mey, David Byrne, Marc Ribot, Eavesdropper, David Eugene Edwards hebben zich al met glans van hun taak gekwetend. En nu maakt ook jij deel uit van het exquise lijstje.

Ja, ik vond het eigenlijk een gedurfde en een dappere vraag, omdat hij vooral gewerkt heeft met mensen van wie de CV onbesproken artistiek was, terwijl ik regelmatig durf te flirten met de grens van wat, hoe zal ik het zeggen, cultureel correct is. Ik ben verheugd dat hem dat niet afschrikt.

Hoe begin je nu aan zo'n proces?

Ik weet het eigenlijk zelf ook niet. Wim is een specialist in vrije associaties, op voorhand ligt eigenlijk niets vast. Dus begin je aan je eigen creatieproces, desnoods compleet haaks op het zijne of los ervan of zonder dat het echt functioneel is voor een bepaalde scène. En door veel te praten probeer je een beetje in zijn trip te komen. Een derde van de discussie is muziek en tweederde is het gevoel, de expressie of de inhoud van het stuk. Wat voor mij nuttiger is dan concrete muzikale opmerkingen. Die zijn nuttiger in een later stadium. De vertaling van die discussies naar muziek moet je zelf doen, vanaf dan is het experimenteren langs mijn kant met vallen en opstaan, alhoewel er ook gepraat wordt over voorkeuren qua klank of qua abstractie. En van alles proberen en zien wat marcheert, zien wat dankbaar is voor de dansers. Wim verplicht mij om even experimenteel tewerk te gaan als hij.

En wat heeft Wim gegeven als tools om mee te werken?

Dat is al een aantal keren veranderd. Ik pak altijd een papiertje mee. In het geval van Wim zou ik beter een dictafoon meenemen, want als hij op dreef is – eigenlijk altijd – dan komen er heel veel associaties en ideeën tegelijkertijd. Het is onmogelijk om dat allemaal te noteren of te onthouden. En het verrassende is: je komt een paar dagen later terug en er is weer een heel pak bijgekomen. Maar als je alles samen legt dan kun je wel wat patronen zien.

Waar moet je rekening mee houden als je muziek componeert voor een dansvoorstelling?

Ik ben op de eerste plaats een zanger, maar dat is dus het minste nodig wanneer je toegepaste muziek - muziek die voor film of theater moet dienen - maakt. Je moet heel subtiel tewerk gaan, want je hebt al een aantal karakters op het podium die al heel veel vorm hebben. Muziek -en zeker een stem- blijft uiteindelijk toch een extra karakter dat je toevoegt. En bij dansmuziek is ritme, tempo, ook heel belangrijk. Acht dansende mensen op een podium kunnen niet zomaar met eender welk ritme werken, dus dat is wel een extra subtiliteit die heel interessant is voor mij.

'Menske' gaat over het wegvallen van zekerheden. De dansers zijn hun referentiepunten kwijt, komen in een nieuwe situatie terecht en allen reageren hier op hun eigen manier op: er zijn er die vluchten, die de confrontatie aangaan... Hoe zou Daan daarop reageren?

Ik ben zelf een heel twijfelend iemand, een typische weegschaal. Juist daarom heb ik een alterego gekweekt dat er iets zekerder uitziet dan hoe ik werkelijk ben. Maar ik vind het een heel mooi experiment van mensen. Ik kom net terug van een week in Afrika, en als je jezelf dan in je eentje in een onbekende drukke hoofdstad gooit, geniet ik daar erg van. Dat is juist een adrenalinekick die je kunt hebben. Hoe meer onzekerheid, hoe meer je een soort pragmatische zekerheid ontwikkelt.

Ik plaats mezelf graag in situaties die ik niet ken, "to boldly go where I've never been before". Inclusief muziek maken voor danstheater. Het houdt je wakker, het stelt je opnieuw in vraag, ook muzikaal. Dat was ook één van de redenen om dit aan te nemen om gewoon tussen mijn 4e en 5e soloplaat door even een 'reset-button' te hebben die me verplichtte om op een totaal andere manier te werken, in functie van iemand anders, want eigenlijk word ik als een vis op het droge gegooid. Het is veel gemakkelijker om een nieuwe plaat te maken in het verlengde van wat ik in de laatste twee drie platen heb gemaakt. Waar ik nu geen zin in heb hoor, maar dit is wel een experiment in die zin. Onzekerheid is een heel interessante zoektocht.

Wim Vandekeybus heeft de gewoonte zijn dansers hun grenzen te laten opzoeken en die ook te laten overschrijden. Slaagt hij daar bij u ook in met dit project?

Het is een proces dat nooit vanzelf gaat, het is geen vul in / vul aan oefening, er is nooit een hapklare oplossing. Je kunt dat als een probleem ervaren of als "well, fuck it all, we blazen de boel op en beginnen opnieuw". Daarnet was ik aan het denken om een paar mensen op te bellen met wie ik lang niet meer heb gespeeld en een soort 'experimentdag' te organiseren. We gaan de boel helemaal openbreken. Mijn eigen manier van nummers maken openbreken. Ja, het was een bewust effect van Wim, en het werkt.

En dat zal zich ongetwijfeld vertalen in de muziek.

Ja, hoe dan ook. Ik zat sowieso in een overgangsfase, waarin ik, hoe zal ik het zeggen, niet zozeer genoeg had van wat ik gedaan heb, maar ik heb er genoeg van gedaan. Belangrijk nuanceverschil. Dit soort experimenten dient om alles een beetje open te breken...

Je hebt nochtans niet zo lang geleden gezegd: in opdracht werken ik doe dat niet meer, ik word er gek van?

Ja, dat is nog een handicap van vroeger, ongeacht hoe boeiend de vraag of het onderwerp mag zijn. Dat komt omdat ik vroeger teveel cd-hoesjes heb gemaakt en te lang in functie heb gewerkt van andere mensen (Daan is graficus). En als je zelf een bezigheid hebt die een beetje van de grond komt, dan kun je je afvragen waarom je überhaupt nog voor iemand anders zou werken terwijl het voor mezelf een stuk gemakkelijker is -alhoewel dat niet altijd zo is hoor. Maar ik vind dat ik daar ook niet te stijf in mag zijn. En op dit moment is het vooral het karakter en de energie die Wim als mens uitstraalt die me over de streep trekken en doen zeggen: dat soort mensen, als je daar niet mee kunt samenwerken, dan kun je het met niemand. Dan moet je je vragen beginnen stellen op persoonlijk vlak ook: hoe goed kun je dan nog omgaan met mensen 'tout court'.

En het is ook niet zo dat je een strikt omliggende opdracht krijgt.

Nee. Wim is al een tijdje bezig en heeft al heel veel met muzikanten gewerkt en hoe kritisch hij ook is, hij apprecieert muziek heel hard. En hij weet ook hoe getormenteerd of hoe onlogisch een artiest in elkaar kan zitten. Dus in die zin voel ik mij wel op veilig terrein.

Wordt er gedacht aan live muziek?

Nee, dat is in principe niet de bedoeling, het is moeilijk te combineren. Helemaal uitgesloten is het niet, maar het is niet het idee om van te vertrekken.

Wordt er een nieuwe Daan geboren met dit project?

Ik denk dat het eerder een herontmoeting zal worden met Daan die je al op sommige plekken Aan het werk hebt gezien, of het nu bij 'Dead Man Ray' was of in mijn filmmuziek of op mijn eerste soloplaat. Ze gaan minder de Daan van mijn hitjes tegenkomen. Het zou me verwonderen dat ik mezelf ineens opnieuw uitvind. Alhoewel, we zien wel.

Wat zit er verder nog in de pijn?

Wel, ik ben mezelf aan het herbronnen. Ik heb dit jaar relatief minder gewerkt, minder gespeeld, wat minder gecomponeerd, ik ben echt een soort breuk aan het uitlokken tussen wat ik tot nu toe gedaan heb en hoe het nu verder moet. Ik word ook ouder en af en toe moet een mens een 'reset' doen. Eigenlijk zit ik nu gewoon de helft van de tijd met een piano in de Ardennen. Naar de toekomst toe wil ik graag terug naar tekst en eenvoudige melodieën en wat organischer te werk gaan. Maar bon, ik heb dat nog gezegd en dan kom ik ineens weer met iets elektronisch af... Laat ons zeggen dat op dit moment de schrijver zich terugtrekt.

Uit: www.kvs.be

Menske © Pieter-Jan De Pue

Wim Vandekeybus

Regisseur, choreograaf, acteur en fotograaf Wim Vandekeybus wordt geboren in Herenthout. Hij groeit op in de landelijke Kempen. Als zoon van een dierenarts komt hij veel in contact met dieren in hun natuurlijk omgeving. Dieren, hun bewegingen, hun instinctieve reacties en het vertrouwen in hun eigen fysieke kracht zijn elementen die vaak terugkeren in zijn voorstellingen. Hij vangt studies psychologie aan in Leuven, maar voltooit ze niet. Geïrriteerd, naar eigen zeggen, door het teveel aan 'objectieve wetenschap'. Niettemin blijft zijn interesse in de complexe relatie tussen lichaam en geest. Via een workshop met Paul Peyskens komt hij in contact met theater. Hij volgt enkele danscursussen en legt zich toe op film en fotografie. Vanaf 1985 reist hij de wereld rond als performer in Fabres voorstelling 'De macht der theaterlijke dwaasheden'. Eind 1986 trekt Wim Vandekeybus zich verschillende maanden terug in Madrid met een groep jonge, onervaren dansers en richt zijn gezelschap Ultima Vez (Spaans voor 'De laatste keer') op. In 1987 maakte hij zijn eerste dansvoorstelling 'What the Body Does Not Remember'. De dansers leverden zich over aan hun instincten, elke beweging beantwoordde aan een uiterst precieze timing. Twintig jaar na dit debuutstuk heeft Vandekeybus een twintigtal voorstellingen gecreëerd, en bijna evenveel film- en videoproducties. In zijn dansvoorstellingen werkt hij met beelden, niet met structuren. Het gaat bij hem niet louter om beweging, maar om de inhoud ervan en de noodzaak erachter. Hij onderzoekt hoe we omgaan met tijd en ruimte. Daarbij ligt de nadruk minder, zoals in de beginjaren van zijn oeuvre, op het risico en het instinct. Nu speelt hij met tekens en betekenissen die vanuit het imaginaire naar boven komen.

DANS IN JANUARI

ÉDOUARD LOCK LA LA LA HUMAN STEPS

AMJAD

WO 9, DO 10, VR 11 & ZA 12 JANUARI 2008

€ 25 / (-25/65+) € 20 / (<19 JAAR) € 8

DE KUNSTCAMPUS GROEIT + 12.000 M²

Een bouwproject van de Vlaamse Gemeenschap en de Hogeschool Antwerpen voor deSingel internationale kunstcampus en het Conservatorium van de Hogeschool Antwerpen.

PERMANENTE TENTOONSTELLING VESTIAIRE DESINGEL

wo>zo/14>18 uur & aansluitend bij voorstellingen/concerten

2007-2008 architectuur theater dans muziek

TICKETS

deSingel

Desguinlei 25 . B-2018 Antwerpen
ma-vr 10-19 uur . za 16-19 uur

www.desingel.be

tickets@desingel.be

T +32 (0)3 248 28 28

F +32 (0)3 248 28 00

Administratie vzw

Jan Van Rijswijcklaan 155,

B-2018 Antwerpen

T +32 (0)3 244 19 20

F +32 (0)3 244 19 59

info@desingel.be

